bedeeling van het genadeverbond, die met de uitstorting des Heiligen Geestes en de stichting van Christus' gemeente aanvangt, de belofte Gods voor de kinderen des verbonds gelden blijft, heeft de Apostel Petrus zelf op den Pinksterdag uitdrukkelijk verklaard, toen hij zeide: »want u komt de belofte toe en *uwen kinderen*« (Hand. 2 : 39). Wat de Apostel met deze belofte bedoeld heeft, kan niet twijfelachtig wezen, want hij had vlak te voren gezegd: »bekeert u en een iegelijk van u worde gedoopt in den naam van Jezus Christus tot vergeving der zonden en *gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen*« (vs. 38). Wanneer hij terstond daarop nu volgen laat: »want *u* komt de belofte toe", dan dient dit om hen te vergewissen, dat zij deel zouden krijgen aan de »gave des Heiligen Geestes" en moet deze belofte daarom in verband staan met de uitstorting des Heiligen Geestes. Het schijnt daarom in dit verband genomen juister, bij deze belofte niet zoo zeer te denken aan de belofte, die bij de verbondssluiting met Abraham en zijn zaad geschonken was (Gen. 17: 4—8), maar aan de belofte, die bepaaldelijk op de uitstorting des Heiligen Geestes zag en waarop de Apostel in het begin van zijn Pinksterrede reeds had gewezen, nl. de profetie door Joël gegeven: »het zal geschieden in het laatste der dagen, zegt God de Heere, dat ik van mijnen Geest zal uitstorten op alle vleesch" (Joël 2 : 26). Zoo laat het zich volkomen verklaren, waarom de Apostel er aan toevoegt, dat deze belofte evenzeer aan hunne kinderen toekwam, want Joël had aan deze profetie van de uitstorting des Geestes over alle vleesch immers toegevoegd, dat ook »hunne zonen en dochteren profeteeren zonden", wat in de Oud-Testamentische taal wilde zeggen, dat ook zij den Geest ontvangen zouden. Het profeteeren toch was een teeken, dat de Geest op iemand gevallen was, zooals blijkt uit Num. 11 : 25, 26. Trouwens, deze profetie van Joël was niet de eenige, waardoor deze belofte aan de kinderen geschonken was. Ook bij Jesaja lezen we immers dezelfde belofte: »Ik zal mijnen Geest uitgieten op uw zaad en mijnen zegen op uwe nakomelingen« (Jes. 44 : 3 verg. ook Jes. 59 : 21).

Nu is het zeker waar, dat de Apostel Petrus deze belofte in de eerste plaats heeft toegekend aan de Joden, die op den Pinksterdag waren saamgekomen in den tempel, want er gaat vooraf in vs. 36: »zoo wete dan zekerlijk het *gansche huis Israëls*, dat God hem tot een Heere en Christus gemaakt heeft, n.l. dezen Jezus, *dien gij hebt gekruist*" en dit kon natuurlijk alleen van de Joden te Jerusalem gezegd worden. Toch wil dit daarom volstrekt niet zeggen, dat deze belofte alleen aan de Joden toekwam, of aan de Joden *als zoodanig*, die veeleer door de zware schuld van de Messias-verwerping onder het oordeel Gods lagen. Vooreerst kan dat niet, omdat de schare, tot wie de Apostel sprak, niet alleen uit Joden bestond, maar ook uit Jodengenooten, proselieten uit alle deelen der wereld, die naar Jerusalem waren opgegaan om het Pinksterfeest te vieren, en die de Apostelen een iegelijk in hun eigen taal de groote werken Gods hoorden verkondigen (vs. 11); en er is geen enkele reden, waarom de Apostel deze uitlanders hier buiten zou sluiten. In de tweede plaats verbindt de Apostel deze belofte aan een voorwaarde; eerst wanneer zij tot bekeering komen van hunne schrikkelijke zonde, zich doopen laten in den naam van Jesus Christus en daarbij hun geloof in Christus belijden, zal de gave des Heiligen Geestes hun geschonken worden. Door dien doop nu werden zij uit het Jodendom losgemaakt en ingelijfd in de Christelijke gemeente, zooals dan ook in vs. 31 staat, dat degenen, die Petrus' woord gaarne hoorden, gedoopt werden en op dien dag drie duizend tot hen, d. w. z. tot de gemeente, werden toegedaan. Niet *als Joden* kwam hun dus de belofte toe, maar juist omgekeerd, voorzoover zij met het Jodendom breken zouden en tot de gemeente van Christus overgaan. En in de derde plaats, de Apostel zelf voegt er aan toe, om elke gedachte af te snijden alsof dit alleen voor de Joden zou gelden, dat de belofte evenzeer ook toekwam aan »allen, die daar verre zijn, zoovelen als er de Heere onze God toe roepen zal«. Dat hiermede niet bedoeld zijn de Joden, die toevallig niet op dit Pinksterfeest mede waren opgegaan, maar de *heidenen*, is niet twijfelachtig. Want wel hebben sommige uitleggers deze woorden op de Joden in de verstrooiing laten slaan, maar dit geschiedde, omdat men niet aannemen wilde, dat de Apostelen toen reeds aan de roeping der heidenen geloofden, eerst later zou die roeping hun duidelijk geworden zijn. Nu is het zeker waar, dat toen de Apostel Petrus later voor het feit kwam te staan, dat ook de heidenen geroepen en in de Christelijke gemeente ingelijfd zouden worden, dit hem strijd heeft gekost en een bijzondere openbaring Gods noodig is geweest om hem te leeren, dat de »mensch niet gemeen mag maken, wat God gereinigd heeft«. (Hand. 10 : 15) Maar men vergete niet, dat de Apostel Petrus hier op den Pinksterdag sprak niet uit zich zelf, maar »vervuld zijnde met den Heiligen Geest"; dat Christus zelf reeds lang van te voren de roeping der heidenen geprofeteerd had, en dat Hij vóór zijn hemelvaart uitdrukkelijk aan zijn Apostelen gelast had het Evangelie te prediken aan *alle creaturen*, en alle volkeren tot zijn discipelen te maken. En wat alles af doet, de uitdrukking »degenen die verre zijn«, wordt dan niet alleen in het Oude Testament (Jes. 5 : 19 Zach. 6 : 15) maar ook in het Nieuwe Testament door den Apostel Paulus gebruikt om de heidenen aan te duiden, want de Apostel schrijft aan de heidenen te Efese: »gij, *die eertijds verre waart*, zijt nu nabij geworden door het bloed van Christus" (Ef. 2 : 13). Trouwens, de belofte zelve, waarop de Apostel Petrus hier doelde, wijst dit uit; want God de Heere had beloofd, dat Hij zijnen Geest zou uitstorten — niet alleen over Israel — maar over *alle vleesch*. Dat de Apostel, waar hij hier verkondigt, dat die belofte ook aan de heidenen toekomt, er bijvoegt: *zoovelen als er God de Heere toe roepen zal*, is juist, omdat deze roeping wel reeds tot de Joden, maar nog niet tot de heidenen was uitgegaan; daarom behoefde dit bij de Joden niet uitdrukkelijk er bij gezegd te worden. Maar er ligt tevens een beperking in; evenmin als elke Jood deel had aan deze belofte, maar alleen zij, die op de roepstem Gods zich bekeerden en doopen lieten, zoo kwam deze belofte ook alleen toe aan die heidenen, die door God den Heere geroepen zouden worden, en op die roepstem tot bekeering zouden komen. Want dat was zoowel voor den Jood als voor den heiden *de* voorwaarde om deel aan deze belofte te verkrijgen.

Maar voor deze geloovig geworden heidenen geldt dan ook volkomen *dezelfde* belofte als aan de tot bekeering gekomen Joden geschonken wordt, want de Apostel maakt geen onderscheid tusschen beide. Vandaar dat deze belofte dan ook niet alleen voor hen zelf geldt, maar gelijk bij de Joden evenzeer voor *hunne kinderen*. Dat de Apostel dit laatste er niet uitdrukkelijk bij zegt, wanneer hij van de roeping der heidenen spreekt, is omdat dit immers van zelf sprak. De belofte door Joël gegeven, gold niet alleen voor de ouders, maar ook voor de zonen en dochteren, en *deze* belofte, zegt Petrus, komt nu ook aan de heidenen toe. Het zou bovendien in strijd zijn met heel »de openbaring in het Nieuwe Testament ons gegeven, wanneer men ten opzichte van deze belofte een onderscheid zou willen stellen tusschen de kinderen der Joden en de kinderen der heidenen. In Christus is noch Jood noch Griek, noch besnijdenis noch voorhuid; de heidenen, die eerst verre waren, maar nu nabij zijn geworden, zijn mede-erfgenamen geworden van de »verbonden der belofte« (Ef. 2 : 12) en deze verbondsbelofte geldt daarom evengoed ook voor hun zaad.

Dr. H. H. K.

Officieele Berichten.

Waarde en zeer geachte broeders in den Heere.

Namens de Synode der Gereformeerde Kerk van Zuid-Afrika, die in den loop dezer maand zitting gehouden heeft te Potschefstroom, Transvaal, hebben wij de hartelijke groeten aan de Gereformeerde kerken van Nederland over te brengen.

Het verblijdt ons hier zeer uit tijdschriften, kranten en correspondenties te mogen vernemen, dat de Gereformeerde kerken van Nederland steeds worden gezegend en ook gestadig in kracht en invloed toenemen.

Het is ons een oorzaak van groote vreugde, dat Nederland totnogtoe gespaard is gebleven voor deelneming aan den verschrikkelijken oorlog, die thans in Europa woedt, en alzoo ook de Gereformeerde Kerken voor de verschrikkingen, aan zulk een krijg verbonden, zijn bewaard.

Zeer heeft het ons echter geschokt, toen wij eerst de groote kabeltelegrammen en later de beschrijvingen in de kranten zagen, hoe de watervloed Nederland heeft geteisterd.

De Synode heeft het ons speciaal opgedragen u de sympathie namens de Gereformeerde Kerk van Z.-Afrika te betuigen met deze zware beproeving.

Hoe groot die jammer door de watervloeden ook moge zijn, er is toch deze lichtzijde aan, dat Nederland niet is gevallen in de handen der menschen, maar in de hand van den Heere, den Almachtige, die ook in het tuchtigen des ontfermens gedenkt.

Wij zouden u wel stoffelijken steun willen bieden, waar het noodig is, doch ons land is ook onder den druk.

Niet alleen zijn wij in oorlog, maar vooral is het de droogte, die in sommige deelen van ons land ongekende armoede, ja, zelfs hongersnood heeft teweeggebracht.

Onder al de beproevingen heeft de Heere ons nog staande gehouden. Mogen al de tuchtigingen de Gereformeerde kerken èn van Z.-Afrika èn van Nederland meer getrouw maken aan hare heilige roeping, om onvervaard voort te arbeiden aan de opbouwing en uitbreiding van Gods Koninkrijk.

De Synode kon met het oog op de landsomstandigheden nu moeilijk een afgevaardigde benoemen om uw volgende Synode te bezoeken, doch het besluit is genomen, ingeval met uw eerste Synode er een van onze leeraren op bezoek in Nederland mocht zijn, dezen opdracht te geven de Gereformeerde kerk van Zuid-Afrika op die vergadering te vertegenwoordigen.

In oprechtheid bidden wij de Gereformeerde kerken van Nederland toe Gods beschermende hulp en heerlijke bewaring in deze booze tijden, en wenschende dat haar arbeid met voorspoed en zegen mag gekroond worden, zijn wij, met broedergroeten,

Uwe broeders in Jezus Christus,
T. Hamerssma, *v. d. m.*
J. G. v. d. Walt, *v. d. m.*
D. Ruiters, *Geref. pred.*
Philipstown, K. P., Zuid-Afrika,
27 Maart 1916.

De Deputaten van de Generale Synode '14 der Gereformeerde Kerken ter behartiging van de Geestelijke belangen onzer Militairen.

Aan de Kerkeraden en Predikanten der Gereformeerde Kerken!

L. S.

Gedurig bereiken ons, als Deputaten Synodi ter behartiging van de geestelijke belangen onzer Militairen, berichten, die er op wijzen dat hun geestelijke toestand, in het algemeen, reden tot groote bezorgdheid begint te geven. De lange duur der mobilisatie, de verstoring daardoor van hun geregeld kerkelijk- en huiselijk leven, de omgeving, waarin zij verkeeren, de ledigheid en verveling, dat, en zooveel meer nog, maakt, dat velerlei verleiding, aanvankelijk kloekelijk weerstaan, op den langen duur hare uitwerking niet gaat missen.

Van verschillende zijden werd ons de vraag voorgelegd, of daartegen niets te doen was. Men meende — en terecht, — dat krachtens ons mandaat van de Synode van ons eene poging moest uitgaan, om onder den zegen des Heeren, nog te trachten te bewaren, wat te bewaren, en te redden, wat reeds afdwalende is.

Hiertoe echter behoeven wij de medewerking van a l l e onze kerken.

Daarom komen we tot U met meer dan één verzoek.

a. Deputaten wenschen te bezitten de volledige adressen van a l onze Gereformeerde Militairen. We verzoeken daarom aan iederen Kerkeraad ons in te zenden eene lijst van de Militairen uit zijne Kerk, met opgave van divisie en onderdeel van divisie waartoe zij behooren (d.i. *volledig militair adres*), daarbij aangeteekend: Belijdend Lid of Dooplid.

We stellen ons voor, die adressen te laten verwerken, om dan te trachten, òf door de plaatselijke Kerkeraden, òf door Militaire comite's, te vormen uit waarlijk medelevende militairen, al onze Gereformeerde militairen te bereiken.

b. Tevens ontvingen we gaarne van die Kerkeraden, binnen wier ressort tijdelijk inkwartiering is, opgave, voor zoover hun bekend, van de Gereformeerde Militairen, die zich aldaar bevinden.

c. Ook vragen we voor de, aan de inrichting van dezen communicatiedienst verbonden onkosten eene collecte, een deel van eene collecte, of een gift.

d. En bij vernieuwing d r i n g e n we er op aan, dat onze predikanten zich weer een Zondag zouden mogen en willen geven voor aanvullende veldprediking. Tot nu toe konden we geregeld daarvoor zorgen. Die arbeid mag niet blijven steken. Maar de voorraad predikers is uitgeput. En de eere onzer kerken, meer nog het heil onzer militairen in het algemeen, roept om voortzetting.

Wellicht als ieder zich nog eenmaal geeft, of, wie nog niet ging, nu eens gaat, dat God den Vrede intusschen geeft en demobilisatie van ons leger dezen waarlijk nu reeds rijk gezegenden arbeid overbodig maakt.

Mannen Broeders! De ervaring heeft ons geleerd, dat wij voor deze zaak niet vergeefs een beroep op U hebben gedaan!

Mogen we op de vragen *a* en *b* vóór 1 Juli a.s., op vraag *c* zoo spoedig het U schikt, op vraag *d* a l l e r s p o e d i g s t uw antwoord ontvangen? Alles aan het adres van den laatst ondergeteekende.

Ten slotte bevelen wij ook dezen arbeid aan in uwe gedurige voorbede.

De Deputaten voornoemd:
J. E. Voskenkerg, Praeses.
T. Gerber.
A. H. van Minnen, Secr.-Penningm.

Zwijndrecht, 's-Hertogenbosch, 's-Gravenzande, | 29 Mei 1916.

Buitenland.

Duitschland. De invloed van den oorlog.

Toen de oorlog uitbrak, kon men dit opmerkelijk verschijnsel waarnemen, dat als met één slag alle strijd op het terrein van het Godsdienstig en Kerkelijk leven te niet gedaan scheen. Van de actie om de menschen te bewegen een scheidbrief aan de kerk te geven, was niets meer te bemerken. Het volk zocht weer de kerk; datgene wat men in Christelijke kringen nauwelijks meer hoopte, had plaats: eene groote menigte begaf zich onder de prediking en verlangde het sacrament des Avondmaals bediend te hebben. Ook de strijd om de belijdenis had uit.

Niet wijl men een soort van Godsvrede gesloten had, maar omdat de Godsdienstige beweging die door den oorlog veroorzaakt werd, zich openbaarde als een terugkeer tot het geloof der vaderen. De tot de kerk wederkeerende volksmassa verlangde juist naar hetgeen wat men zoo lang van ongeloovige zijde verachtelijk gewacht had: het profetische woord dat zeer vast is, de gezangen als: »een vaste burg is onze God,« het sacrament des altaars, enz.

Daarmede ging gepaard een ernstige levensopvatting, welke zich positief openbaarde in een heldhaftig altruisme, en negatief in een veroordeelen van hetgeen boos is, niet alleen bij den vijand maar ook bij het eigen volk, zoodat men in den eersten tijd van een werkelijke erkenning van zonde kon spreken. De hoop op de eeuwigheid en het verlangen naar een eeuwig leven trad op den voorgrond. Het scheen alsof men genezen was van twijfelzucht, en alsof de gedachte dat een mensch van de eeuwige dingen zich geen voorstelling maken kon, ganseh was uitgebannen. De belijders des Heeren die de eerste oorlogsweken in Duitschland doorleefd hebben, kregen hoop dat er niet alleen een religieuse, maar ook eene Christelijke wedergeboorte van het Duitsche volk zou plaats hebben.

Daarbij kwam aan den dag, dat hetgeen men de hedendaagsche cultuur noemde, kennelijk bankroet was gegaan. Haar laatste vrucht, het pacificisme, bleek ten doode opgeschreven te zijn. Alle poging om tot overeenstemming te komen, had niet kunnen verhinderen dat een oorlog uitbrak, waarin de ongebroken verdorvenheid der menschelijke natuur te voorschijn kwam op een wijze, waardoor de gedachte dat men het humaniteitsideaal zou kunnen bereiken door middel van een natuurlijke beschaving, te schande werd. Te midden van dezen puinhoop trad het eenige wat niet ineengestort was, wonderbaar naar voren. Het was de uitspraak van den Christus, waarbij uitdrukkelijk oorlogen en geruchten van oorlogen als teeken van de dagen die aan de wederkomst van den Heiland voorafgaan, genoemd worden. Daarbij kwam, dat de prediking van wedergeboorte en bekeering als de eenige weg om in te gaan in het Koninkrijk Gods, en van de verlossing en verzoening door het bloed des Kruises ingang vond. Hetgeen in den oorlog doorleefd werd, bevestigde het getuigenis van den Bijbel. In Christelijke kringen meende men, dat hetgeen doorleefd werd, niet anders kon beoordeeld worden, dan als teeken dat de Kerk des Heeren opnieuw werd gebouwd.

Engeland. Gemis aan boetvaardigheid.

Bij de ellende die ook in Engeland door den oorlog gevoeld wordt, ontbreekt het niet aan roepstemmen waarbij het Engelsche volk vermaand wordt zijn zonden te belijden en zich deswege te vernootmoedigen. Een deel van de pers kan dit echter niet verdragen. Samenkomsten tot vernootmoediging en gebed worden van die zijde huichelachtig genoemd en voorgesteld als het werk van duisterlingen. Toen de bisschop van Chelmsford dezer dagen in de St. Paul's te Londen predikte, sprak hij uitvoerig over de nationale zonden van Engeland en betoogde de noodzakelijkheid om daarover berouw te toonen. Hoe indrukwekkend de woorden van den bisschop mogen geweest zijn, dit heeft niet verhinderd, dat er eene uitbarsting van verontwaardiging door uitgelokt is, waarbij gesproken werd van „de dwaasheid van te spreken over o n z e zonden."

Van Christelijke zijde erkent men, dat deze uiting wel niet de publieke opinie van Engeland is, maar toch wel het gevoelen weergeeft van een aanmerkelijk deel van het Engelsche volk. „Als deze geest niet gebroken wordt, is de natie alleen te helpen door lijden," zoo wordt het in Christelijke kringen gevoeld.

Jammer maar, dat daarbij nog steeds op Duitschland gezien wordt als de voornaamste schuldige. In Duitschland is de geest van het materialisme diabolisch geworden, zoo oordeelt men, en die geest heeft min of meer Engeland bedorven. Ach, dat men toch ophield op andere volken te zien. God eischt dat alle natiën hunne wegen zullen onderzoeken om met smeeking en geween tot Hem weder te keeren.

Gemengd Nieuws.

Kerken en scholen onder den grond. Men heeft er op gewezen, dat de toestand die thans heerscht in die deelen van Frankrijk waar de oorlog woedt, eenige gelijkenis vertoont met die welke in de eerste eeuwen onzer jaartelling in Rome bestonden. De Christenen van Rome kwamen onder den grond in de catacomben samen om de vervolging te ontgaan. Zoo zijn in een groote streek van Noord-Frankrijk door het voortdurend bombardement der steden en dorpen, kerken en scholen in puin geschoten, en daarom hebben Roomsche priesters en Protestantsche predikanten zoowel de kerk als de school in kelders overgebracht. In die kelders worden gedurende de week de kinderen onderwezen, terwijl men er des Zondags kerk in houdt. Het is er betrekkelijk veilig.

Vooruitgang der Chr. kerken in Korea. In de laatste dertien jaren is het aantal leden der Christelijke kerken in Korea vermeerderd met acht-en-veertig per honderd. Er is geen land in deze eeuw aan te wijzen, waar de Zending zoo gezegend gewerkt heeft als in Korea.

Winckel.

Voor Kinderen.

DE TEGENHANGER.

Verzoend.

(Slot).

Daar viel mijn blik op den bewusteloozen jongeling, die op het dek lag. Ik wist het, eer hij de oogen weer opsloeg zou hij in golven en vlammen begraven zijn. Daar ligt nu, zoo dacht ik, het gelukskind dat het ongeluk van mijn leven is geweest. Maar neen, Harry, zoo zult gij niet sterven. Haastig greep ik den bewusteloote, die trilde en zich wrong. Gelukkig vond ik een stuk touw, dat nog op het dek lag. Ik bond Harrij aan mij vast en nu vooruit. Ik bereikte de trap. De boot lag er nog en ik kwam er met mijn zwaren last behouden in. Voor 't oogenblik waren we gered.

Het hoofd van Harry die doodsbleek zag, rustte op mijn knieen. Ik trachtte met mijn zakdoek hem voor de brandende zon te beschutten. Eindelijk sloeg hij de oogen op, en het eerste wat hij aanschouwde waren de mijne, die hem bezorgd aanstaarden!

Nauwelijks hadden wij beiden de boot bereikt, of het brandende schip verdween met den dooden kapitein in de diepte. Een kreet van ontzetting steeg uit ons op. Daarna verzonk ik voor enkele oogenblikken in diepe gedachten, en zag nauwelijks wat om mij heen gebeurde. Hoe wonderlijk was alles saam geloopen! Mijn bittersten vijand had ik het leven moeten redden. Aan mij zou hij voortaan, hoe trotsch ook, dank schuldig zijn. Toch was het dat niet 't welk mij hoofdzakelijk bezig hield. Ik gevoelde goed gedaan te hebben met zoo te handelen, ook jegens hem die het geluk van mijn leven had verwoest. De lessen en leeringen uit mijn jeugd, aan welke ik in de laatste jaren zoo weinig had gedacht kwamen mij nu weer voor den geest! Ik gevoelde dat ik gehandeld had naar den wil des Heeren, en dat het einde, hoe dan ook, niet ongezegend zijn zou.

Krachtig kwamen mij de woorden voor den geest, die ik als kind uit den Bijbel had geleerd: Wentel uw weg op den Heere en vertrouw op Hem: Hij zal het maken. In stille bad ik Hem mij en ons allen genadig te zijn. En ik kreeg zulk een vast vertrouwen, dat het mij volstrekt niet deerde dat heel het sommetje geld in tien jaar met moeite verdiend, met het schip te gronde was gegaan.

Het vervolg van mijn verhaal zal kort zijn, gelijk meermalen met het beste deel eener geschiedenis het geval is.

Door de goed hand des Heeren bereikten wij behouden, schoon afgemat en uitgeput, de Spaansche kust. Van daar ging ieder zijns weegs. Harry echter kon niet; hij was ernstig ziek geworden en moest naar een gasthuis gebracht. Ik kon niet besluiten hem onder vreemden aan zijn lot over te laten. Met veel moeite kreeg ik gedaan dat ik hem mocht blijven oppassen en verder andere diensten bewijzen, waarvoor ik den kost en woning tot loon hebben zou. Ik schreef zoo spoedig mogelijk naar Hamburg om te vragen wat te doen. Maar mijn eerste brief raakte zoek, gelijk later bleek. En zoo duurde het geruimen tijd eer ik geld en nadere aanwijzing ontving. Gelukkig geloofde men mij, als ik zei wie Harry was, en hoe alle onkosten vergoed zouden worden. Zoodra mogelijk wendde ik mij ook tot onzen consul, die mij een groote steun was.

Intusschen verzelschte Harry al mijn zorg. Het duurde verscheidene weken eer er van eenige beterschap sprake was. Na twee maanden konden wij eindelijk de t'huisreis weer aanvaarden. De consul had het noodige geld voor ons ontvangen. Zoo kwam alles in orde, en wij reisden af.

Een paar weken later zat ik voor het eerst in vele jaren weer in het kamertje mijner moeder, wier hand in de mijne rustte. Ze was zeer verouderd, waartoe ook mijn lange afwezigheid zal bijgedragen hebben. Thans echter scheen haar gelaat te glanzen van genoegen, terwijl haar vriendelijke blauwe oogen op mij gevestigd waren. Zij kon, zoo zeide zij, met hartelijke blijdschap niet nalaten mij telkens weer aan te zien en zich over den aanblik te verheugen.

»Ge ziet er nog wat bleek en overwerkt uit mijn jongen«, sprak zij, »maar dat zal wel over gaan. Ge blijft nu vooreerst bij moeder«.

Ik knikte.

»Ja« ging zij voort, »ik zie wel dat ge nog het liefst t'huis zijt. Uw oogen staan zoo helder en vroolijk dat ik er alles van begrijp. Uw hart is blij, dat zie ik«.

En zoo was het. Wel had de zee al wat ik met moeite bespaard had verslonden, wel had ik thans geen betrekking en geen inkomsten, maar toch was mijn hart meer verruimdt, dan ooit. Van de dagen mijner kindsheid af had iets als een zware last op mijn hart gelegen, als een ban. Het was de bittere haat jegens hem in wien ik den vijand van mijn geluk zag. Maar dit alles was nu door Gods genade van mij geweken, in de ure toen ik met eigen levensgevaar Harry van Salteren uit de vlammen had gered. Ik leerde nu verstaan wat de apostel bedoelt, als hij spreekt van het hoopen van vurige kolen op het hoofd eens vijands.

Ik gevoelde mij weer zoo geheel t'huis in de kleine, gezellige bovenkamer van het groote huis dat mij van jongsaf bekend was, en dat nog altijd door den heer Lehman en de zijnen werd bewoond. Ook mijn moeder had haar woning en taak in het huis behouden. Hoeveel viel er te praten. Hoe moesten wij erkennen, dat God de Heere voor ons beiden, ook in de jaren der scheiding, had gezorgd. Wat ik door mijn dwaasheid bedierf, had Hij weer goed gemaakt. Thans konden wij Hem dank zeggen en vertrouwen dat Hij ook verder zorgen zou, al wisten wij niet hoe.

Plotseling ging de deur open en binnen trad... Harry, die zooals men weet in hetzelfde huis woonde. Warm en hartelijke begroette hij mijn moeder. Toen keerde hij zich tot mij, en zei met den innemenden lach die hem zoo vele harten won:

»Ik wil u niet aan uw moeder ontrooven, die u zoo lang heeft moeten missen en nu zoo blij is u weder te hebben. Maar als ge kunt, kom dan zoo straks voor een oogenblik bij ons beneden.

„Ik kom dadelijk", antwoordde ik, maar mag ik moeder meebrengen".

„Zeker".

Weinige oogenblikken later zaten moeder en ik in de fraaie, mij zoo wel bekende huiskamer. Daar zaten ook mijnheer Lehman, zijn zuster en Harry. Wie het meest verblijd was van ons allen? Men heette ons hartelijk welkom. Toen sprak Harry trillend van aandoening:

„Vriend Hendrik, mama en oom brandden van van verlangen om u te danken voor al wat gij op het schip en later in Spanje voor mij hebt gedaan. En weet gij, Hendrik, wat oom het meest verheugt. Eerlijk dit: dat ik door uw trouw en opoffering geheel den dwazen standtrots verloren heb, waarin ik als jong kind was opgewassen."

't Was een onvergetelijke avond vol licht en vrede. Zondag daarop gingen wij allen saam aan de tafel des Heeren, waaraan ik met de schaduw op mijn ziel smds mijn belijdenis doen niet was geweest. — 't Werd nu anders!

Sinds zijn vele jaren voorbij gegaan. Zelf sta ik nu aan het hoofd van de firma Lehman en Wolters. Mijn oude patroon, met wien ik nog menig gelukkig jaar heb samengewerkt, rust reeds in het graf. Harry is met goedvinden van zijn oom uit den handelsstand getreden, van welken hij nooit hield en is naar zijn lust soldaat geworden, gelijk eens zijn vader. Hij heeft het reeds tot generaal gebracht en innige vriendschap verbindt mij nog altijd met hem. Wel mag ik zeggen:

De Heer heeft alles wel gemaakt.

Hoogenbirk.

Ingezonden Stukken.

Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Geachte Redacteur!

Mag ik een klein plaatsje in uw geëerd blad verzoeken, om mij uit te spreken over het ingezonden stuk van eene zuster der gemeente in uw nummer van j.l. Zondag?

Ik kan mij zeer goed begrijpen, dat deze zuster zeer veel in haar psalmen vindt en er zeer veel van geniet. De door haar aangehaalde psalmen zijn inderdaad schoon en van groote waarde. Als ze dan ook vraagt: »*Kunnen* de psalmen verrijkt worden?" dan antwoord ik volmondig: neen, de psalmen niet.

Maar ons kerkgezang kan en mag verrijkt worden, en wel met liederen der vervulling, die Jezus Christus met name noemen en roemen.

Ze wil wachten, deze geloovige zuster, totdat ze staat »aan de glazen zee.« Dan wil ze »het lied van het Lam« wel zingen. Waarom dan hier op aarde niet, om ons geloof in het Lam te versterken?

Ze eindigt met de waarschuwing: »Laten de dienstknechten des Heeren waken over het Pand (Gods Woord) hun toebetrouwd.« Behoort het in Bethlehem vervulde Evangelie dan niet tot Gods Woord?

Met dank voor de plaatsing noem ik mij hoogachtend,

Uw dw. dn.
J. B. Netelenbosch.

Middelburg, 5 Juni 1916.

Aan de Redactie van *De Heraut.*

Geachte Redactie!

Hoewel mij eerst heden uw blad van 12 dezer in handen kwam, neem ik toch nog de vrijheid, naar aanleiding uwer »dubbele rectificatie« daarin voorkomende, het volgende onder uwe aandacht te brengen.

U werd door mij (uw berichtgever), inzake het uitnoodigen onzer Jongel. Ver. door het Comité, belast met de voorbereiding en samenroeping van het tweede Congres voor Geref. Evangelisatie, niet, zooals U meent, op een dwaalspoor gebracht.

Immers, mijn eerste schrijven dienaangaande was juist naar aanleiding van het „voorloopig bericht" van genoemd Comité, voorkomende in uw blad van 13 Febr. j.l.

In dat „officieele" bericht leest men o.a. het volgende:

„Reeds nu worden alle Geref. Kerkeraden en alle corporaties in den boezem der Geref. Kerken, die aan den arbeid onder het verlorene zich wijden, tot deelneming dringend uitgenoodigd. Het Comité hoopt, dat o o k onze J o n g e l i n g s- en Jongedochtervereenigingen a f g e v a a r d i g d e n zullen zenden". (Ik spatieer).

Hieruit blijkt toch wel, dat mijn opmerkingen gemotiveerd waren, en U door mij niet op een dwaalspoor werd geleid.

Inmiddels dank ik U voor de attentie, welke U aan mijn schrijven hebt geschonken door in Uw blad ook de aandacht te vestigen op de zoo dikwijls nog voorkomende onjuiste opvattingen van doel en karakter onzer J. V. en G. G. bij ons Geref. volk en zelfs — zooals uit genoemd „voorloopig bericht" m.i. ook weer bleek — bij onze predikanten; opvattingen, die naar mij meermalen bleek, dikwijls storend op het leven onzer Geref. J. V. inwerken en haar het eigenlijke doel teveel uit het oog doen verliezen.

Hoogachtend,

J. van Zetten.

Geet, 19 Mei 1916.